

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Vykysalá Olga .

Dostupné ze Školského portálu Karlovarského kraje www.kvkskoly.cz, materiál vznikl v rámci projektu Gymnázia Cheb s názvem Rozvoj školského portálu Karlovarského kraje

PL – práce se Slovníkem spisovné češtiny pro školu a veřejnost

Žáci při své práci využívají publikace vytvořené kol. autorů ÚPJČ: Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, Academia, 3. vydání (2006)

1. Která výpověď je správná? Zakroužkuj.

- A. Slovo *pankáč* je spisovné.
- B. *Jádrinec* a *jaderník* neznamenaají totéž.
- C. Správná výslovnost slova *respektive* je i [respektýve].
- D. Slovo *róba* řadíme do knižního jazyka.
- E. *Rezivět* je dokonavé sloveso k *rezavět*.
- F. Antonymem ke slovu *expanze* je *komprese*.
- G. *Niamey* je hlavní město Nigérie.
- H. Rozkazovací způsob slovesa *marnit* může mít podobu *marň*.
- I. Slovo *trakař* pochází z němčiny.
- J. Můj nadřízený mi může *restringovat* plat.

2. Vyhledej správné odpovědi.

- a) Mohu si dát k obědu majoliku? .....
- b) Je slovo *topit* homonymum? .....
- c) Uveď alespoň jeden frazém obsahující slovo *studený*.....
- d) Kterého rodu je slovo *sršeň*? .....
- e) Co je to *úmor*? Ve kterém frazému se tohoto slova užívá?
.....
- f) Existuje slovo *rozvzteklit se*? Pokud ano, co znamená? .....
- g) Uveď jednotné číslo ke spojení *nekalé rejdy*. .....
- h) Vysvětli význam slova *pupa*. .....
- i) Může být slovo *kosa* odborným názvem? .....
- j) Ze kterého jazyka pochází slovo *kočkodan*? .....
- k) Co znamená zkratka *roz.*? .....
- l) Jak zní správná podoba 2. pádu slova *prsa*? .....
- m) Je slovo *obilí* hromadné? .....
- n) Je přídavné jméno k názvu *Štýrský Hradec* hradeckoštýrský? .....

o) Jak se jmenuje obyvatel ostrova *Tasmánie*? .....

3. Posuď správnost uvedených vět a spojení. Případné chyby oprav.

- a) Podílel se na kraších několika bank.
- b) Káně páskovaná obývá kalifornské lesy.
- c) sluneční den
- d) v českém jazyku
- e) Věnuje se domácím pracem.
- f) Co mám udělat při eventuelní ztrátě peněženky?
- g) Musíme ty smlouvy antdatovat.
- h) Katarci jí rádi ryby.

4. Uveď frazém, v němž se vyskytuje slovo:

- a) muž .....
- b) chyba .....
- c) uzel .....
- d) karta .....

5. Vypiš všechna antonyma ke slovům:

- a) sladký .....
- b) hluboký .....
- c) bílý .....

6. Otevři si slovník na straně začínající heslem BLÁZNIT a odpověz na otázky. Při vypisování příkladů a zjišťování počtů pracuj jen s heslovými slovy (= tučně vytištěnými).

- a) Kolik je na dané stránce slov cizího původu? .....
- b) Je slovo *blbec* spisovné? .....
- c) Kolik je na dané stránce odborných výrazů? .....
- d) Vypiš příklad nesklonného podstatného jména. ....
- e) Vypiš příklad knižního slova. ....
- f) Kterého slovního druhu může být slovo *blízko*? .....
- g) Je antonymem ke slovu *blondýnka* černovláska? .....
- h) Co znamená spojení *bláznivé počasí*? .....

i) Jak se správně píše spojení *BLÍZKÝ VÝCHOD*? .....

ŘEŠENÍ:

1. Která výpověď je správná? Zakroužkuj.

- A. Slovo *pankáč* je spisovné.
- B. *Jádrinec* a *jaderník* neznamenaají totéž.
- C. Správná výslovnost slova *respektive* je i [respektýve].
- D. Slovo *róba* řadíme do knižního jazyka.
- E. *Rezivět* je dokonavé sloveso k *rezavět*.
- F. Antonymem ke slovu *expanze* je *komprese*.
- G. *Niamey* je hlavní město Nigérie.
- H. Rozkazovací způsob slovesa *marnit* může mít podobu *marň*.
- I. Slovo *trakař* pochází z němčiny.
- J. Můj nadřízený mi může *restringovat* plat.

2. Vyhledej správné odpovědi.

- a) Mohu si dát k obědu majoliku? **NE** (je to jemně zdobená keramika)
- b) Je slovo *topit* homonymum? **ANO** (1. udržovat oheň, 2. usmrcovat ponořením do vody)
- c) Uveď alespoň jeden frazém obsahující slovo *studený*. *studená válka, studený jako led*
- d) Kterého rodu je slovo *sršeň*? **m. i ž.**
- e) Co je to *úmor*? Ve kterém frazému se tohoto slova užívá? **úpad – pracovat do úmoru**
- f) Existuje slovo *rozvzteklit se*? Pokud ano, co znamená? **ANO – rozzuřit se, vzkypět vztekem**
- g) Uveď jednotné číslo ke spojení *nekalé rejdy*. **NE – je pomnožné**
- h) Vysvětli význam slova *pupa*. **kukla**
- i) Může být slovo *kosa* odborným názvem? **ANO – zeměpis (úzký pruh pevniny oddělující mořský záliv)**
- j) Ze kterého jazyka pochází slovo *kočkodan*? **polština**
- k) Co znamená zkratka *roz.*? **rozený**
- l) Jak zní správná podoba 2. pádu slova *prsa*? **prsou**
- m) Je slovo *obilí* hromadné? **NE**
- n) Je přídavné jméno k názvu *Štýrský Hradec* hradeckoštýrský? **NE - štýrskohradecký**
- o) Jak se jmenuje obyvatel ostrova *Tasmánie*? **Tasmánek**

3. Posuď správnost uvedených vět a spojení. Případné chyby oprav.

- a) Podílel se na kraších několika bank.
- b) Káně páskovaná obývá kalifornské lesy.
- c) slunečný den
- d) v českém jazyku
- e) Věnuje se domácím pracím.
- f) Co mám udělat při eventuální ztrátě peněženky?
- g) Musíme ty smlouvy antedatovat.
- h) Katarci jedí rádi ryby.

4. Uveď frazém, v němž se vyskytuje slovo:

- a) muž (padli) do posledního muže, (stáli za ním) jako jeden muž, slovo dělá muže
- b) chyba chybami se člověk učí, sliby (jsou) chyby
- c) uzel gordický uzel
- d) karta domeček z karet, hrát s odkrytými kartami, vsadit vše na jednu / na správnou kartu

5. Vypiš všechna antonyma ke slovům:

- a) sladký slaný, mořský; hořký
- b) hluboký mělký; vysoký
- c) bílý černý; černošský, barevný

6. Otevři si slovník na straně začínající heslem BLÁZNIT a odpověz na otázky. Při vypisování příkladů a zjišťování počtů pracuj jen s heslovými slovy (= tučně vytištěnými).

- a) Kolik je na dané stránce slov cizího původu? 8 (blikat, blinkr, blok, blokáda, blokovat, blond, blondýn, blues)
- b) Je slovo *blbec* spisovné? ANO
- c) Kolik je na dané stránce odborných výrazů? 1 (blizna – bot.)
- d) Vypiš příklad nesklonného podstatného jména. blues
- e) Vypiš příklad knižního slova. blud
- f) Kterého slovního druhu může být slovo *blízko*? podst. jméno, předložka, příslovce
- g) Je antonymem ke slovu *blondýnka* černovláska? NE (brunetka)
- h) Co znamená spojení *bláznivé počasí*? velmi proměnlivé

i) Jak se správně píše spojení *BLÍZKÝ VÝCHOD*? **Blízký východ**